

5.4.2024

VANHUSNEUVOSTO

Aika 3.4. klo 8.00–4.4. klo 16.00

Paikka Sähköpostikokous

Käsitellyt asiat

§ 22 Kokouksen avaaminen

§ 23 Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

§ 24 Kokouksen työjärjestyksen hyväksyminen ja pöytäkirjan tarkastaminen

§ 25 Lausunnon antaminen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen uudistusohjelmasta vuosille 2023–2030

§ 26 Lausunnon antaminen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen palveluverkkosuunnitelmasta vuosille 2024–2034

§ 27 Pöytäkirjan tarkastaminen

§ 28 Kokouksen päättäminen

Saapuvilla olleet jäsenet

Raimo Huvila, puheenjohtaja
Marja-Liisa Saares, 1. varapuheenjohtaja
Anneli Karhunen
Timo Lahtinen
Marja Leppänen
Ulla Martikainen
Kauko Passi
Mikko Raunio
Markku Weckman

Muut saapuvilla olleet

Heidi Mäkinen, sihteeri

Allekirjoitukset

Raimo Huvila
Puheenjohtaja

Heidi Mäkinen
sihteeri

Pöytäkirjan tarkastus

Pöytäkirja on tarkastettu ja hyväksytty kokouksessa 4.4.2024.

Pöytäkirjan nähtävänäolo

Pöytäkirja tarkastettu ja nähtävillä yleisessä tietoverkossa hyvinvointialueen verkkosivustolla 11.04.2024 alkaen.

5.4.2024

§ 22

Kokouksen avaaminen

Puheenjohtaja avaa tämän sähköisen kokouksen sähköpostitse avausviestillään. Kokoukseen voi liittyä mukaan koko ennalta määritetyn ajan puitteissa.

Ehdotus

Puheenjohtaja avaa kokouksen sähköpostilla 3.4.2024 klo 8.00.

Päätös

Puheenjohtaja avasi kokouksen sähköpostilla 3.4. klo 8.00.

§ 23

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Kokouskutsu on toimitettu jäsenille sähköpostina 27.3.2024.

Ehdotus

Vanhusneuvosto päättää todeta kokouksen laillisesti, koollekutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös

Vanhusneuvosto päätti todeta kokouksen laillisesti, koollekutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

§ 24

Kokouksen työjärjestyksen hyväksyminen ja pöytäkirjan tarkastaminen

Ehdotus

Vanhusneuvosto päättää:

1. hyväksyä laaditun esityslistan mukaisen työjärjestyksen;
2. tarkastaa pöytäkirjan ja hyväksyä sen kokouksessa.

Päätös

Vanhusneuvosto päätti:

1. hyväksyä laaditun esityslistan mukaisen työjärjestyksen;
2. tarkastaa pöytäkirjan ja hyväksyä sen kokouksessa.

5.4.2024

§ 25

Lausunnon antaminen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen uudistusohjelmasta vuosille 2023–2030

Vanhusneuvosto päätti kokouksessaan 14.3.2024 antaa aluehallitukselle lausuntonsa Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen uudistusohjelmasta vuosille 2023–2030. Lausuntoehdotuksen laatimiseksi nimettiin kolmen jäsenen valmisteluryhmä (pj. Marja-Liisa Saares, jäsenet Kauko Passi ja Marja Leppänen) ja sen yksimielinen esitys on liitteenä 1.

Ehdotus

Vanhusneuvosto päättää:

1. hyväksyä valmisteluryhmän laatiman lausunnon vanhuspalveluiden uudistusohjelmasta;
2. lähettää lausunnon aluehallituksen käsiteltäväksi 16.4.2024 pidettävässä kokouksessa.

Päätös

Vanhusneuvosto päätti:

1. hyväksyä valmisteluryhmän laatiman lausunnon vanhuspalveluiden uudistusohjelmasta;
2. lähettää lausunnon aluehallituksen käsiteltäväksi 16.4.2024 pidettävässä kokouksessa.

§ 26

Lausunnon antaminen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen palveluverkkosuunnitelmasta vuosille 2024–2034

Vanhusneuvosto päätti kokouksessaan 14.3.2024 antaa aluehallitukselle lausuntonsa Vantaan ja Keravan palveluverkkosuunnitelmasta vuosille 2024–2034. Lausuntoehdotuksen laatimiseksi nimettiin kolmen jäsenen valmisteluryhmä (pj. Mikko Raunio, jäsenet Markku Weckman ja Timo Lahtinen) ja sen yksimielinen esitys on liitteenä 2.

Ehdotus

Vanhusneuvosto päättää:

1. hyväksyä valmisteluryhmän laatiman lausunnon palveluverkkosuunnitelmasta;
2. lähettää lausunnon käsiteltäväksi aluehallituksen 16.4.2024 pidettävässä kokouksessa.

Päätös

Vanhusneuvosto päätti:

5.4.2024

1. hyväksyä valmisteluryhmän laatiman lausunnon palveluverkkosuunnitelmasta;
2. lähettää lausunnon käsiteltäväksi aluehallituksen 16.4.2024 pidettävässä kokouksessa.

§ 27

Pöytäkirjan tarkastaminen

Ehdotus

Vanhusneuvosto päättää tarkastaa ja hyväksyä pöytäkirjan kokouksessa.

Päätös

Vanhusneuvosto päätti tarkastaa ja hyväksyä pöytäkirjan kokouksessa.

§ 28

Kokouksen päättäminen

Tälle sähköiselle kokoukselle on määritelty ennalta tarkoin kokouksen alku- ja päättymisaika ja toimitettu sähköisesti tiedoksi toimielimen jäsenille. Tämän ennalta määritetyn kokousajan jälkeen jätettyjä kommentteja ei enää huomioida. Kokouksen päätyttyä puheenjohtaja vetää kunkin pykälän keskustelun yhteen päätökseksi.

Ehdotus

Puheenjohtaja päättää kokouksen 4.4. klo 16.00.

Päätös

Puheenjohtaja päätti kokouksen 4.4. klo 16.00.

4.4.2024

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen aluehallitus

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen vanhusneuvosto

Lähetekeskustelu vanhusneuvoston kokouksessa 14.3.2024.

Valmistelutyöryhmä: Marja-Liisa Saares pj., Kauko Passi, Marja Leppänen.

Lausunto hyväksytty Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen vanhusneuvoston kokouksessa 4.4.2024.

Vanhusneuvoston lausunto koskien Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen uudistusohjelmaa vuosille 2023–2030

Yleistä

- Uudistusohjelma on tehty hyvin ottaen huomioon taloudelle asetetut raamit. Ohjelmassa tarkastellaan hyvin koko hyvinvointialueen tilaa ja kehitystä, ja se on osaltaan antanut hyvän pohjan palveluverkkosuunnitelmalle. Ohjelman tavoite on kuitenkin kova, ja sen toteuttamiselle olisi toivonut pitempää aikajännettä.
- Ikääntyneiden sosiaalipalvelut on mainittu erityisenä kasvun kohteena, kuten myös perusterveydenhuolto. Tämän korostaminen on erityisen tärkeää koska ikääntyneiden määrä tulee kasvamaan merkittävästi. Alueen aiemmin nuorekas väestö on nyt vanhenemassa vauhdilla. Hyvinvointialueen kasvua ja maahanmuuttajien osuutta kasvussa tulee pitää vahvasti esillä neuvoteltaessa rahoituksesta valtion kanssa.
- Uudistusohjelma huomioi hyvin sen, että asetettu tuottavuustavoite voi toteutua ainoastaan, jos uudistus- ja kehittämistyötä tehdään samanaikaisesti ja laaja-alaisesti viidellä eri painopistealueella.
- Uudistusohjelma ja palveluverkkosuunnitelma ovat kuitenkin jonkin verran ristiriidassa keskenään. Uudistusohjelmassa pitäydytään nykyisten rakenteiden kehittämisessä, kun taas palveluverkkosuunnitelmassa halutaan kasvattaa omaa toimintaa suhteessa palvelujen ostoon.
- Uudistusohjelma tulisi nivoa ja yhteensovittaa selkeämmin myös alueen ja kaupunkien hyvinvointisuunnitelmien kanssa.

4.4.2024

- HUSin toimintojen lähemmälle tarkastelulle on myös tarvetta, mutta siitä on sovittava yhdessä muiden Uudenmaan hyvinvointialueiden kanssa

Vanhusten palvelut

- Vanhusneuvosto antaa tunnustusta siitä, että ohjelmassa ei suunnitella joidenkin muiden hyvinvointialueiden tavoin ympärivuorokautisten hoivapaikkojen vähentämistä. Nykyiset ja aiempien suunnitelmien mukaiset paikat halutaan turvata ja entistä isompi osuus hoivapaikoista tuottaa omana palveluna.
- Uudistusohjelman keskeinen tavoite on kuitenkin se, että **ympärivuorokautisten hoivapaikkojen määrä ei kasva samassa suhteessa kuin ikääntyneiden määrä**. Ohjelmaan sisältyy lukuisia esityksiä, miten ympärivuorokautisen hoidon tarvetta vähennetään ja siirretään myöhemmäksi. Palvelujärjestelmän painopistettä siirretään nykyistä enemmän tukemaan kotona-asumista. Kaikki esitetyt ajatukset ovat hyviä ja oikeansuuntaisia, ennaltaehkäisevään työhön on välttämätöntä panostaa. Samanaikaisesti on kuitenkin tärkeä **varmistaa, että hyvinvointialue kykenee jatkossakin tarjoamaan ympärivuorokautisen hoivapaikan kaikille ikäihmisille, jotka ovat sen tarpeessa**.
- Vanhusneuvoston huoli liittyy erityisesti siihen mitä muutos merkitsee ikäihmisten tarvitseman ja saaman hoivan ja huolenpidon näkökulmasta. Yli 85-vuotiaiden ja muistisairaiden paljon hoitoa tarvitsevien vanhusten määrässä on tapahtumassa lyhyen ajan sisällä niin suuri nousu, että herää huoli onko tavoitelukuihin mahdollista päästä ilman että hoitoon pääsyn kriteereitä, jotka jo nyt ovat varsin korkeat, joudutaan nostamaan entisestään.
- Edellä mainitusta syystä, koska palvelujärjestelmää ollaan muuttamassa merkittävästi, on **tärkeää panostaa sen vaikutusten jatkuvaan seurantaan**. On arvioitava kriittisesti, miten muutos vaikuttaa ikääntyneiden ihmisten elämään sekä heidän kokemaansa turvallisuudentunteeseen.
- Ihmisten oikeusturvan näkökulmasta on tärkeää, että hyvinvointialue käy laaja-alaisen ja läpinäkyvän yhteisen keskustelun palvelujen määräytymisperusteista.

Muita nostoja ja huomioita

1. Kotiin annettavat palvelut

Ohjelmassa panostetaan hienosti erilaisten kotiin annettavien palvelujen kehittämiseen: lääkäripalvelut, ateriapalvelut, etäkotihoito jne. Niiden rinnalla tulisi samanaikaisesti kehittää vapaaehtoistyötä tukemaan ikäihmisten sosiaalisia tarpeita ja ehkäisemään yksinäisyyden ja eristäytyneisyyden tunteita. Kolmas sektori ja monet eri järjestöt toteuttavat jo nyt kotiin suuntautuvaa vapaaehtoistyötä. Hyvinvointialueen tulisi tukea ja koordinoita tätä toimintaa.

Jatkossa myös yksin asuvia muistisairaita ikäihmisiä tullaan hoitamaan enenevässä määrin kotiin annettavien palvelujen tuella. Yksinasuvien muistisairaiden hoitoon näiden omissa kodeissa liittyy kuitenkin merkittäviä turvallisuusriskejä sekä henkilön itsensä että asuinympäristön

4.4.2024

näkökulmasta. Huolestuneet läheiset ja naapurit tulevat jatkossa todennäköisesti tekemään entistä enemmän huoli-ilmoituksia seniorineuvontaan. Onko Seniorineuvonnalla riittävät resurssit arvioida ikäihmisten olosuhteet riittävän huolellisesti tilanteessa, jossa se on jo nyt kuormittunut (300–400 huoli-ilmoitusta/kk)? Myös huoli-ilmoitusten tekijöiden todelliseen huoleen ja ahdistukseen pitäisi pystyä vastaamaan vaitiolosäännöksiä rikkomatta.

2. Omaishoito

Omaishoidon osuuden kasvattamiselle on asetettu ehkä liiankin kunnianhimoinen tavoite. Omaishoitajien määrää halutaan lisätä ja antaa heille vahvempaa ja ennakoivampaa tukea työssä jaksamiseksi. Omaishoidon houkuttavuutta lisää ainoastaan se, että omainen tuntee ottavansa tehtävän vastaan vapaaehtoisesti eikä pakotettuna ja että hän voi olla varma siitä, tehtävästä voi myös irrottautua, jos tuntee sen olevan liian kuormittava oman hyvinvoinnin kannalta. Omaishoitajan työ on sitovaa ja erityisesti muistisairaana läheisen hoito henkisesti hyvin kuormittavaa. Hyvinvointialueen pitää pystyä takaamaan muistisairaiden omaishoitajille riittävät ja säännölliset hengähdystauot, pelkät lakisääteiset vapaapäivät kerran kuussa eivät useinkaan riitä. Hoidettava tulisi saada viikoittain edes joksikin aikaa päivätoiminnan piiriin. Erityistä huolta tulee kantaa korkeassa iässä olevista omaishoitajista, jotka toimivat muistisairaana puolisonsa omaishoitajana. Oma terveys saattaa olla jo nyt heikentynyt, ja henkiset voimavarat hupenevat yhtäkkiä liian kuormittavassa hoitotyössä. Omaishoidon sopimusta on tärkeä tarkistaa riittävän usein, vähintään puolivuosittain.

3. Perhehoito

Perhehoidon lisääminen kehittäminen sekä pitkä- että lyhytaikaisesti on erittäin kannatettavaa – jos vain hoitokoteja löydetään. Pitkäaikainen perhehoito voi olla oiva hoitomuoto sellaisille yksinasuville ikääntyneille, joiden toimintakyky on alentunut, mutta jotka pelkän kotihoidon varassa tuntevat itsensä liian yksinäisiksi ja olon turvattomaksi. Perhehoito voisi soveltua myös sellaisille muistisairaille, jotka eivät tarvitse vielä yöhöitoa. Pieni yhteisö, jossa työntekijät eivät vaihdu sekä tietoisuus siitä, että talossa on joku siltä varalta, jos hätä tulee, saattaa lisätä levollisuuden ja turvallisuuden tunnetta. Pääkaupunkiseudulla perhehoitajan rekrytointi on ilmeisesti haastavampaa kuin maaseudulla, asunnot eivät ole toimintaan soveltuvia, niissä ei ole piha-aluetta jne. Alalle hakeutumista voisi edistää, jos hyvinvointialue antaisi tukea toimitila- ja muissa perhekodin perustamisasioissa, antaisi koulutuksellista tukea ja työnohjausta sekä tukisi vapaapäivien lomittajien hankintaa.

4. Kuntouttava päivätoiminta

Kuntouttavan päivätoiminnan lisääminen ja kehittäminen on tärkeää sekä kotihoidon asiakkaana olevien yksin asuvien ikääntyneiden että omaishoidettavien ja heidän hoitajiensa kannalta. Mahdollisuus päästä sosiaalisen toiminnan piiriin edes kerran viikossa pitäisi taata kaikille. Kuntouttavan toiminnan sisältöä ja resurssia voidaan lisätä edullisesti ilman merkittävää

4.4.2024

henkilöstöresurssin lisäystä tekemällä nykyistä enemmän yhteistyötä järjestöjen ja eri yhdistysten vapaaehtoisten kanssa. Kuljetuksen puute ei saa nousta esteeksi päivätoimintaan pääsulle.

5. Palveluketjun toimivuus

Palvelujen oikea-aikaisuus on keskeinen edellytys koko palveluketjun toimivuuden ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Vanhuspalveluiden toimintaympäristö tulee olemaan poikkeuksellisen haasteellinen, koska hoivan kysynnän ja tarjonnan välillä tulee joka tapauksessa olemaan suuri kuilu. Riskinä on silloin se, että ei ryhdytä riittävän ajoissa riittävän vahvoihin tukitoimiin vaan kevyitä toimia jatketaan liian pitkälle, jolloin hoidon kokonaiskustannukset pitkällä aikavälillä muodostuvatkin korkeammiksi kuin mikä oli alkuperäinen tavoite. Tämä tilanne on äärimmäisen vaativa vanhuspalveluiden ammattilaisille, ja hyvinvointialueen tulisi panostaa vahvasti palvelutarpeen arviointia tekevien työntekijöiden koulutukseen ja tukeen.

Raimo Huvila
vanhusneuvoston puheenjohtaja,
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue

4.4.2024

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen aluehallitus

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen vanhusneuvosto

Lähetekeskustelu vanhusneuvoston kokouksessa 14.3.2024.

Valmistelutyöryhmä: Mikko Raunio, pj., Markku Weckman, Timo Lahtinen.

Lausunto hyväksytty Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen vanhusneuvoston kokouksessa 4.4.2024.

Vanhusneuvoston lausunto koskien Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen palveluverkkosuunnitelmaa vuosille 2024–2034

Nostoja ja huomioita

1. Toimenpiteet palveluverkon kunnostamiseksi (9.3.4)

Jos palveluasumisen yksiköitä suljetaan esim. koska ne arvioidaan toimintaan soveltumattomiksi, pitää huolehtia, että korvaavat vanhustenkeskukset valmistuvat ajoissa, jotta palvelupaikoista ei tule vajausta. Pitää myös huomioida palvelutarpeen kasvu ja mitoittaa uudet palvelupaikat sen mukaan. Esim. Hopeahovi, Raikukuja 14., Hakopolku 4.

2. Kotona-asumisen palvelut (9.4.1.)

Painopisteen siirto ympärivuorokautisista palveluista kohti kotiin vietäviä palveluita ei saa tarkoittaa, että kynnystä ympärivuorokautiseen palveluasumiseen pääsemiseen korotetaan. Sellaisia henkilöitä ei saa jättää kotiin asumaan, jotka eivät pärjää enää kotonaan. Sen sijaan kotiin vietävien palvelujen ja etäpalvelujen lisääminen voivat vähentää aidosti

4.4.2024

ympäri vuorokautisen palvelun tarvetta. Siinä mielessä tavoite voi olla toimiva, kunhan se ei tarkoita palveluiden leikkaamista.

Kotihoidon kehittämisen osalta olisi hyvä lisätä etäpalveluiden lisäksi myös kasvotusten tapahtuvia käyntejä. Etäpalvelut edellyttävät myös panostamista etälaitteiden käyttöliittymien helpokäyttöisyyteen ja niiden käytön opastukseen.

Vanhusten toimintakykyä tuetaan ja elämänlaatua parannetaan järjestämällä yksilöllisiä, ennakkoivia ja ennaltaehkäiseviä palveluja. Miten ne koordinoidaan kaupunkien HYTE-työn kanssa?

Kuntouttava päivätoiminta (s. 67) on tärkeää. Hyvä, että siinä on mainittu järjestötoimijat. Seniorineuvonta ohjaa myös eläkeläisjärjestöjen toimintaan mukaan.

Tavoite ympärivuorokautisen palveluasumisen peittävyden laskemiseksi (6,2 % -> 5,5 %) edellyttää ennaltaehkäisevien ja hyvinvointia edistävien palveluiden huomattavaa parantumista nykyisestä sekä etäpalveluiden ja kotiin vietävien palveluiden kehittämistä. Se ei saa tarkoittaa, että ympärivuorokautiseen palveluasumiseen pääsee jatkossa vaikeammin kuin nykyisin.

3. Vanhusten asumispalvelut (9.4.2.)

Yhteisölliseen asumiseen tarvitaan viriketoimintaa ja riittävästi hoitajia.

Oman tuotannon osuuden nostotavoite pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen osalta vaikuttaa järkevältä suunnalta.

Raimo Huvila
vanhusneuvoston puheenjohtaja,
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue